

aquests llocs); i no és fàcil (si bé no inconcebible) que es tracti d'una afrontació, que es prolongui per la serra de La Conca fins al Montsec de *Rúbies*, llogaret que es troba a més de 20 o 25 k. al S. de Montcortès. Tampoc es tractarà del *lloc desert*, ni de *Paracolls* (5), lloc poblat i bastant més pròxim però amb nom netament distint.

4) *Peracalç*, partida d'alta muntanya a la Vall de Cardós, de la qual davalla el riu d'Estaon, afl. dr. de la Noguera de Cardós, pron. *perakáls* (a Estaon, 1934, LL. 21, p. 48).

5) *Pelacals*, sens dubte forma alterada en lloc de *Peracals*, encara que no em consti més que aquesta, o bé *Palacals*, com escriu Botet i Sisó, *G.G.C.* (te. Ventalló).

És un veïnat dependent de Montiró, no lluny de la costa del Golf.

PRON. *pélakáls* a L'Armentera (Casac. 1920). Jo vaig oir *pelakáls* a L'Armentera; 1958 (XXII, 140.2, 140.56), i *pélakáls* a L'Escala (LL, 29, p. 200), a Viladomat (XXII, 148.25, 149.19) i Vilacolum (XXXII, 134.8).

MENCIONS ANT. 1362: La dècima de la parr. de Caldes la tenia en feu el senyor del «Castri de *Palacals*» (Llibre Verd, p. 94, Alsius, p. 201); 1362: «Ste. Me. de Ulmo sive de *Pelacals*» (id., p. 95, Alsius, p. 189); 1363: *Palacaliis* cal llegir evidentment en lloc de *Palazaliis*, en *Esp. Sagr.* XLIV, 308, cit. darrere *Ventileone* i *Valveralla* (cf. Alsius, *l.c.*). Era d'allí segurament un R. de *Palacalis* que firma, junt amb un Cabmany, una carta de franqueses atorgada per B. de Santa Eugènia als habitants de Torroella de Montgrí (Font Rius, *C. d. p.* § 271, p. 394.21).

A desgrat d'aqueixa transparent contaminació del verb *pelar*, cal creure que en el (5) hi ha un nom idèntic als *Peracalç* de (1, 2, 3, 4): llocs construïts a *pera* 'pedra' i 'calç'.

Afegim *Pencalçō* (dissimilació per etimologia popular?)

Paraconte, V. *Paracolls* *Paradís*, V. *Paraís*

PARAIRE

'Assaonador de pells' (*DECat.* VI, 266a47ss.).

Ha designat molts llocs menors escampats pel Principat i terres veïnes; llur formació típica devia ser vora un corrent d'aigua, que permetia enginyar-hi com un molinet i un petit batan elemental: *Le Parayre* «moulin» en el dept. Cantal te. de Jugnac (Amé, *Di. Top.*). Font del *Paraire* te. Llauro (XXVII, 66.4). Així sovint ha quedat concretat com nom de masies, o masades que poden arribar a créixer fins a la grandària d'un veïnat. *El Parayre*. a l'ampit del ponent del Montnegre, en el te. de St. Iscle de Vallalta (1924, exc. 29).

Sengles *Cal Paraire*, a Guixers, Castell de l'Areny, Llo (XXXVIII, 60.16, 129.5, XXIII, 32.21), i després *Paraire*, cogn. a Terrats, St. Mateu del Ma. etc. La pron. val., com s'explica en *DECat.*, VI, 266b10ss., és *peráire* a St. Mateu (XXVIII, 108.23). Mas d'En *Peraire* a Albocàsser (XXVIII, 92.10 '45x22). També s'estén a l'Alt Llgd.: *Le Perayre* sengles «fernes» en els pobles Ste. Camelle i Fajac (Sabarthès). I és també toponímic ja antic entre nosaltres: ho mostra el Coll de *Parpers*, entre Dosrius i La Roca del Vallès, que com demostra Balari, amb documents antics (*Orig.*) ve de PELLÍ PARIOS, compost de PELLELS 'pells' amb PARARE en segon terme (> **pelpers* canviat en *Parpers* per compromís amb el sinònim *paraires*).

PARAÍS, PARADÍS i PAREIS

Pel ll. *paradisus*, expressió religiosa, originàriament el 'Paradís terrenal' de la Bíblia i l'Evangelí. Apareix en català antic en la forma *paraís*, de fonètica hereditària, popular, des de Lull i Jaume I fins als S. XVI-XVI (St. Vicent, Jaume i, Roig, Curial...); la forma cultista *paradís* no es generalitzà fins després (*DECat.* VI, 260bb 5ss.), anàlogament a les llengües germanes: cast. *Paraíso*, fr. ant. *Pareis*, *par(e)vis*, oc. *parazís*.

La forma rigorosament popular es mantingué localment i en diverses accs. figurades: 'lloc fondo de la nau, per dormir-hi descansadament': així en la Crònica de Jaume I, en la Queda de *Reixac* i textos nàutics posteriors. D'altra banda es va aplicar als fossars o cementirirs —per on els cristians esperen anar al paradís eternal. Així en el més antic fossar de la Barcelona Comtal.

Un doc. de 1403 amenaça a «qui tira terra del escombriu de la clavaguera del Fossar dels *Parreys*» (CCandi, *Mi.Hi.Ca.* II, 205). Era a l'actual *Carrer del Paradís* (vora l'«*arx*» de *Barcino*, temple i columnes del Temple de *Hercelena* entre la Plaça de St. Jaume i la Plaça del Rei). Immediat a aquell lloc hi havia «el claustre vell, que fou del cementiri del Paradís» (CCandi, *o. c.* II, 210), però Pròsper de Bofarull diu que en totes les escriptures ha vist escrit aquest lloc de Bna. posant «dels *Pereys*» (*Condes de Bna. vindicados* II, 282, n. 2). En el fogatge de 1378: «*illa apellada dels speciayyes*, e és-hi entès lo carrer apellat del *Pereys*» i altres textos semblants que CCandi cita de Gonz. Sugranyes, *Mendicidad en Bna.* (p. 307; Pi Arimon, *Barcelona antigua y Mod.* I, 216, n. 4; i B. Nadal i Soler i Palet en sengles articles dels *Est. Univ. Cat.* VI, 328 i 482). En el nom d'aquest carrer de Bna. i en general pertot on s'usa *Paraís*, *-eís*, modernament aquesta forma ha estat reemplaçada per *Paradís*, en quedar antiquada l'altra en l'ús comú.

Així queda substanciada documentalment l'etim.